

"INDRE" - "YDRE" - FRIGØRELSE.

Dette oplæg skal ses som en kritik af den perspektivering, der ligger i de nuværende familiepolitiske oplæg.

Det centrale punkt er at oplæggene så at sige brækker over på midten. Brudet sker, når man forsøger at drage de politiske konsekvenser af en i hovedsiden korrekt analyse af familiens historiske udvikling: at den har udviklet sig fra at være en økonomisk funktionsenhed til et sted, der udelukkende har med reproduktionen at gøre. Den kapitalistiske udvikling har udhulet - og udhuler stadig - den traditionelle families eksistensgrundlag, og oplæggene centrerer sig derfor omkring spørgsmålet, om vi som kommunister skal arbejde for en opløsning af familien. Alle oplæg svarer samstemmende, at det skal man ikke, og dette primært ud fra at det ikke er "familien som organisationsform, der betinger, at dobbeltarbejde, undertrykkelse m.v. findes" (Sommerlejrplægget, s. 50, min udhævelse). Dette synspunkt er på den ene side korrekt, da det er kapitalismen, der sætter rammerne for indholdet i familien, men det er på den anden side ukorrekt - eller u-dialektisk - da formen har betydning for, hvordan indholdet udtrykker sig og det endda et indhold, der ~~ikke~~ stadig udhules. Kigger man på familieformen isoleret er denne modsætning uløselig, for hvordan skal vi give familien indhold, når kapitalismens almene tendens til samfundsmæssiggørelse af reproduktionen ikke lader sig standse ved køkkendøren, blot fordi det er erklærede familietilhængere, der bor inde bag ved.

For at løse denne modsætning, der opstår ved spørgsmålet om familiens evt. destruktion, må man nok starte med at se på, hvad en familiepolitik må rette sig imod, og i hvilket forhold, den står i til andre delområder af ensamlet politik i kampen for socialismen.

For at tage hul på dette ser jeg det hensigtsmæssigt at indføre den dialektiske kategori: den indre og den ydre frigørelse, og dette ikke så meget fordi jeg er overbevist om, at en samlet klassekampsteori skal opbygges omkring denne kategori, men fordi den kan være med til at tydeliggøre familie- og seksualpolitikens genstandsområde og deres forbindelse til bl.a. kvindepolitikken. Den politiske kamp på venstrefløjen har op til i dag udelukkende i organisatorisk regi satset på den ydre fri-

gørelse - delpunkter som kampen for bedre arbejdsforhold, højere løn, tillidsmandsbeskyttelse ect., ect. - hvor den indre frigørelse - kampen for sunde, fremadrettede og ikke undertrykkende følelser og adfærd over for hinanden i partiet og i arbejderklassen som helhed - kun er taget op i det omfang konkrete episoder nødvendiggjorde det. For ikke at blive misforstået opfatter jeg selvfølgelig den ydre kamp for et fundamentalt andet samfundssystem som det drivende aspekt i klassekampen, men denne kamp må nødvendigvis følges op af en kamp for overskridelse af undertrykkende følelser og adfærd, og dette ud fra, at det ikke er maskiner, der producerer og videreudvikler MLT-tænkningen, men mennesker af kød og blod. Konsekvensen af ikke at bearbejde følelses- og adfærdsmæssige relationer på langt sigt ses tydeligt ved DKPs Land og Fokfestival, hvor humoren er en gang borgerlig gejl, hvor analogien til "politik på dåse" ikke er fjern. At deres borgerlige adfærd modsvarer en revisionistisk teori ude af trit med den faktiske virkelighed er ikke en tilfældighed. På den anden side skal man ikke tro, at den indre frigørelse kan lykkes under kapitalismen - betingelsen for at den kan lykkes i fuld udstrækning^{er} socialismen som samfundssystem, men man kan nå et stykke - og det^{er} et nødvendigt stykke - under kapitalismen, hvilket især afhænger af organisationsformerne, man vælger.

Nå, men ud fra ovennævnte perspektiv opfatter jeg familiepolitikken som den del af vores politik, der sigter mod at analysere og perspektivere forskellige organisationsformers muligheder^x og potentialer på den ene side, og begrænsninger og bivirkninger på den anden side, og dette primært i forhold til følgende to taktiske spørgsmål:

- 1)a - hvilke krav styrker bedst klassens mulighed for optimalt politisk aktivitet
- b - hvilke betingelser styrker bedst opfyldelsen af klassens umiddelbare behov i forhold til udviklingen af overskridende følelses- og adfærdformer.
- 2)a - hvordan organiserer jeg mig bedst muligt, så jeg yder optimalt i den ydre politiske kamp.
- b - hvilke betingelser giver mig de bedste betingelser for et relativt trygt liv på den ene side og for bearbejdelse og overskridelse af borgerlige følelser og adfærdformer på den anden side.

Familiepolitikken bliver på denne måde bindeledet mellem den indre og den ydre kamp, både for klassen som helhed og for den enkelte. Mht den enkelte er formålet ikke at udstikke organisatoriske retningslinier for, hvordan man skal leve, men hjælpe og lade det være op til den enkelte selv at bestemme bo - og familieform. På den anden side har GOer og sympgrupper et ansvar for aktivt at støtte den enkelte i hans valg. Ex: For en kammerat, der har udprægede egoistiske tendenser, vil organisationsformen "eneboer" yderst på Amager måske ikke være den bedste fremadrettede løsning. Et parforhold, der har et udpræget jalusiproblem, der evt. virker blokkerende på politisk aktivitet, vil evt. kunne støttes, hvis de etablerer sig i et boligfællesskab eller i et kollektiv ect ect.

Vender man nu tilbage til spørgsmålet om familiens opløsning, ses dette nu at være et rent taktisk spørgsmål - og ikke som familieopløggene tenderer at opfatte det som et strategisk spørgsmål. Spørgsmålet kan altså ikke besvares uden de store armsving over alle mulige organisations- og samlivsformer - på trods af "at der er en udbredt tradition for at leve i familier". Der ligger tilsyneladende en modsætning i ovennævnte. På den ene side er det op til den enkelte selv at finde sine to ben at gå på, på den anden side lægges der op til en stillingtagen til, om der skal arbejdes for familiens fortsatte eksistens. Jeg kan ikke afklare om modsætningen er reel, men strategiske betragtninger uden taktiske delmål er irrelevante, så jeg har valgt at opfatte det som to niveauer (pkt 1 og 2) for den konkrete brug af en familiepolitik.

Det ene niveau er kampen primært for materielt bedre vilkår for de organisationsformer, man på et givet tidspunkt vurderer bedst opfylder klassens behov.

Det andet niveau er udelukkende et ideologisk niveau, der retter sig mod en bevidstgørelse af den enkeltes egne behov og betingelser, og dermed øx styrker den enkeltes muligheder for at vælge den organisationsform, der bedst passer.

Hvilke sammenhænge der er mellem familiepolitikken og andre delområder af vores samlede politik vil jeg ikke komme nærmere ind på, men med den status familiepolitikken har fået i dette oplæg er der naturlige sammenhænge til seksualpolitikken på den ene side, og boligpolitik og kvindepolitik på den anden side.

Opsummerende kan siges at min kritik i hovedsiden går på

- 1) at man ikke ser at spørgsmålet om familiens opløsning (den traditionelle kernefamilie) er et taktisk spørgsmål.
- 2) at man besvarer spørgsmålet uden tilgrundlæggende analyser, og uden en definition af familiepolitikens genstandsområde.
- 3) at man går ind for en bevarelse af familien udelukkende ud fra en afgrænsning og afstandtagen fra, hvad der betegnes som den fri kærlighed.

Mht punkt 3, så kunne det jo være en tredje form - organisering efter princippet om en ansvarlig kærlighed - som måske på lang sigt bedst modsvarer arbejderklassens behov og udviklingsmuligheder under kapitalismen.

Hvordan "den ansvarlige kærlighed" så skal praktiseres, og hvilke materielle rammer, der betinger denne i forsøget på at overskride modsætningen mellem det traditionelle parforhold med diverse privatejendomsforhold og krav, og de frie uforpligtende forhold, må kommende diskussioner og praksis vise - vi har garanteret alle nogle erfaringer på dette område.

Med ovennævnte tages også afstand fra hovedsiden i vurderingen af, at den "såkaldte seksuelle frigørelse" har - selvom der også ligger noget progressivt heri - isoleret os yderligere og har medvirket til fremmedgørelse og adskillelse af følelser og sex" (Sex Kampen, s.2), idet dette må ses som et første forsøg på at bryde med de undertrykkende mekanismer i parforholdet/kernefamilien, selvom det ikke er en overskridelse af deres indbyggede modsætninger.

Til slut en generel kommentar. Det er et virkeligt fremskridt for partiet og klassen, at den "private" leve- og organisationsmåde er taget op, men når man tager nye områder af virkeligheden op til debat må man frem for alt ikke låse sig sig fast eller hænge ved det gamle (jvf. familieopløggernes implicite forsvar for styrkelse af den traditionelle familie), blot fordi det nye og evt. overskridende endnu ikke lader sig skimte i den grad, at det umiddelbart lader sig teoretisere.

Vi må som kommunister sely være med til at skabe det nye.

Kammeratlig hilsen Kalle.